

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

**ОСНОВИ ІТ ПРАВА ТА ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до вивчення дисципліни та організації
самостійної роботи**

Суми - 2021

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ОСНОВИ ІТ ПРАВА ТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до вивчення дисципліни та організації
самостійної роботи**

Суми – 2021

УДК 340:004]+347.77/.78]:378.041(072.057.875)

075

*Рекомендовано Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.
Протокол №3 від 22 жовтня 2021 року*

Рецензенти:

Т.О. Чернадчук – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права Сумського національного аграрного університету.

Р.О. Кирилкін – адвокат, старший партнер АО «КОРПУС ЮРІС».

075 Основи ІТ права та права інтелектуальної власності: методичні матеріали до вивчення дисципліни та організації самостійної роботи / Укладач Чернадчук О.В. – Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, 2021. – 22 с.

Методичні матеріали складені відповідно до навчального плану, представляють тематичний план, зміст навчального курсу, рекомендації по роботі на семінарських заняттях, завдання для самостійної роботи, список рекомендованих джерел, питання до заліку.

УДК 340:004]+347.77/.78]:378.041(072.057.875)

© Олександр Чернадчук, 2021

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ	6
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ	8
6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ):.....	16
7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальною метою вивчення навчальної дисципліни «Основи ІТ права та права інтелектуальної власності» є засвоєння студентами понятійно-термінологічного апарату та основних положень дисципліни, що пропонується до вивчення, а також умінь розвивати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові аспекти, вирішувати конкретні ситуації у відповідності до положень чинного законодавства.

Зазначене предметно стосується сфери правового регулювання суспільних відносин, що виникають між суб'єктами суспільних відносин щодо реалізації, охорони прав і законних інтересів особи у сфері інтелектуальної власності а також відносин в сфері інформаційних технологій.

У рамках предметних характеристик цієї програми та відповідно – навчальної дисципліни, вивчення якої пропонується згідно її змісту, – особлива увага приділяється питанню окреслення та пошуку й опануванню ефективних шляхів, способів, засобів опанування теоретичних і практичних способів вирішення проблемних питань інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій в юридичній діяльності.

Зміст програми зорієнтований на досягнення й забезпечення прогнозованих параметрів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та відповідає відповідному рівню Національної рамки кваліфікацій і у цьому зв'язку – передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань відповідного рівня професійної діяльності.

У цілому зміст даної навчальної дисципліни спрямований на досягнення мети освітньої програми, зокрема: набуття компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій права, змісту його основних правових інститутів, застосування права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин; формування знань про: основи поведінки індивідів і соціальних груп; творення права, його тлумачення та застосування; правові цінності принципи, а також природу і зміст правових інститутів базових галузей права; етичні стандарти правничої професії, та професійно-орієнтованих дисциплін для вирішення типових задач діяльності юриста в галузі права на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена відповідно до НКУ ДК 003:2010 «Класифікатор професій».

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних (фахових) компетентностей спеціальності**:

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 11. Здатність визначати належні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Соціально-гуманітарна ерудованість	<p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p> <p>ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>
Дослідницькі навички	<p>ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами</p> <p>ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>
Комунікація	<p>ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.</p> <p>ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.</p>
Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій	<p>ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p> <p>ПРН 16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 17. Визначати можливості використання юридичних інновацій та технології у професійній діяльності.</p>
Праворозуміння	<p>ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>
Правозастосування	<p>ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>ПРН 25. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p> <p>ПРН 27. Володіти базовими навиками захисту права інтелектуальної власності.</p>

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Основи ІТ права та права інтелектуальної власності» складається з 9 тем.

Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право та суміжні права.

Тема 3. Право промислової власності.

Тема 4. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг як об'єкт права інтелектуальної власності.

Тема 5. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 6. Поняття та загальна характеристика ІТ права.

Тема 7. Електронні документи та електронний документообіг.

Тема 8. Електронна комерція.

Тема 9. Охорона прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ПОНЯТТЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття та зміст права інтелектуальної власності. Співвідношення з правом власності. Відносини в сфері інтелектуальної власності. Джерела права інтелектуальної власності. Система державної охорони права інтелектуальної власності

Тема 2. АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Поняття авторського права. Джерела авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Зміст авторського права. Строк дії авторського права. Суміжні права

Тема 3. ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття права промислової власності. Джерела права промислової власності. Об'єкти та суб'єкти права промислової власності. Оформлення прав на об'єкти права промислової власності. Права та обов'язки, що випливають з патенту. Обмеження прав патентовласника. Припинення дії патенту і визнання його недійсним.

Тема 4. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття та система засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона комерційного (фірмового) найменування. Правова охорона торговельної марки. Правова охорона прав інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Тема 5. НЕТРАДИЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття та система нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Правова охорона наукового відкриття. Правова охорона компонування напівпровідникового виробу. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій. Правова охорона селекційних досягнень (сорту рослин, породи тварин). Правова охорона комерційної таємниці.

Тема 6. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІТ ПРАВА

Поняття та характеристика ІТ права. Загальні засади ІТ права. Джерела ІТ права.

Тема 7. ЕЛЕКТРОННІ ДОКУМЕНТИ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ

Поняття ознаки та характеристика електронного документа. Електронний документообіг. Електронний цифровий підпис. Електронні угоди (договори).

Тема 8. ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ

Поняття електронної комерції. Правове регулювання електронної комерції. Електронні правочини.

Тема. 9. ОХОРОНА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Особливості розповсюдження та використання об'єктів авторського та суміжних прав у цифровому середовищі. Використання майнових авторських та суміжних права на підставі вільних публічних ліцензій (Creative Commons). Комп'ютерна програма як об'єкт правової охорони. Компіляція даних (бази даних), як об'єкт правової охорони. Охорона прав на комерційні позначення в Інтернет. Доменні імена.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Практичні заняття з дисципліни «Основи ІТ права та права інтелектуальної власності» проводяться з метою закріплення матеріалу, отриманого на лекційних заняттях, а також придбання навичок самостійної роботи у вирішенні практичних завдань, пов'язаних з питаннями інтелектуальної власності та інформаційних технологій.

На практичних заняттях студентам пропонується навчитися розв'язувати задачі з обов'язковим використанням нормативного та теоретичного матеріалу у сфері інтелектуальної власності, що є необхідним для усвідомлення достовірності та аргументованості суджень.

Необхідно завжди пам'ятати, що нормативно-правові акти можуть втрачати свою чинність або змінюватись.

Тому, при вивченні, ознайомленні чи використанні текстів нормативно-правових актів треба ретельно перевіряти чи актуалізовані вони, чи ні, тобто чи наведена в тексті редакція акту є чинною (поточною), чи такою, що вже втратила чинність.

Для мінімізації ризику користування не чинною редакцією нормативно-правових актів студентам рекомендується використання тільки тих

інформаційних баз даних щодо яких є впевненість у тому, що нормативно-правові акти, які наведені в них, є актуалізованими.

Одним з таких безкоштовних інформаційних ресурсів є база «Законодавство України» Верховної ради України, яка розміщена за посиланням <https://www.rada.gov.ua/news/zak>

Але і при користуванні нею треба бути уважним. Ця база даних містить як поточну (чинну) редакцію документу, так і попередні редакції.

Заняття 1. ПОНЯТТЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Дайте відповіді на питання:

1. Назвіть основні історичні джерела нормативного регулювання суспільних відносин з інтелектуальної власності.
2. Назвіть джерела права інтелектуальної власності.
3. Визначте поняття права інтелектуальної власності.
4. Назвіть основні підходи визначення права інтелектуальної власності.
5. Визначте співвідношення права інтелектуальної власності із правом власності на річ.
6. Що таке творчість? Назвіть основні групи результатів творчої діяльності.
7. Назвіть основні види права інтелектуальної власності.
8. Що таке авторське право? Його основні ознаки.
9. Що таке патентне право? Його основні ознаки.
10. Визначте співвідношення авторського права та патентного права.
11. Протягом якого строку діє авторське право?
12. Що таке суміжні права? Їхні основні ознаки.
13. Визначте систему державної охорони та захисту права інтелектуальної власності.

Заняття 2. АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Вирішити завдання.

1. До суду Шевченківського району м. Києва звернулася громадянка Нікішина - спадкоємиця громадянина Нікішина - автора наукових праць з палеонтології – з позовом проти громадянки Трошевої про виплату винагороди за видання творів, створених у співавторстві з Нікішиним.
У ході розгляду справи виявилось, що Трошева була ученицею Нікішина та використовувала його окремі ідеї. У пам'ять про вчителю вона ставила його імя поряд зі своїм іменем у деяких випадках навчального характеру. Усі ці твори були створені після смерті Нікішина.
 1. Чи є використання ідеї у створенні твору наукової літератури співавторством?

2. Яким чином оформлюються відносини співавторства?
3. Чи мали місце відносини співавторства між Нікішиним та Трошевою?
4. Чи правомірно Трошева використовувала ім'я Нікішина?
5. Чи має право Нікішина на виплату авторської винагороди?
6. Як повинна бути вирішена справа?

2. У березні 1994 р. співробітниками юридичного відділу страхової компанії "Ризик" було розроблено ініціативний проект Закону України "Про страхову справу" і розповсюджений для обговорення серед страхових компаній м. Харкова, а один примірник направлено у Верховну Раду України. Через деякий час з'ясувалось, що окремі його ідеї були використані в роботі та локальних нормативних актах страхової компанії "Поліс", зокрема у її Правилах добровільного страхування кредитів. Вважаючи порушенням належне СК "Ризик" авторське право, у господарський суд Харківської області було подано позов про відшкодування заподіяних збитків, у тому числі втраченої вигоди, а також вилучення та спрямування на її користь незаконно отриманих в результаті порушення прибутків.

Проаналізуйте вказану ситуацію і підготуйте письмові відповіді на питання: що є об'єктом авторського права і які об'єкти цим правом не охороняються? Чи вправі суд розглядати вказаний позов? Чи підлягають задоволенню вимоги позивача? Яке рішення повинен прийняти суд?

3. 1992 року видавництво "Обрій" опублікувало повість Зотова "Випадок у горах". В червні 1999 року автору стали відомі факти використання його твору без згоди: а сама: 1) невеликий уривок з повісті був зачитаний в літературній програмі по обласному радіо; 2) повість додатково була видана тиражем 800 примірників рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих та іншим видавництвом; 3) за сюжетом повісті написана п'єса і відбулася вистава в Харківському театрі юного глядача; 4) уривок з повісті опублікований у одному із літературних журналів та хрестоматії сучасної української літератури для школярів; 5) видавництво "Новий час" опублікувало повість у перекладі на російську мову і частину тиражу імпортувало до Росії; 6) один з інститутів виготовили 50 примірників твору для використання в навчальному процесі. При цьому в деяких місцях твір переривався коментарями стосовно літературних прийомів та образів, якими користувався автор.

Підготуйте письмові відповіді на поставлені питання і поясніть на цьому прикладі межі дії авторського права.

4. Редакція газети "Відомості сьогодні" пред'явила до ТОВ "Інформ" позов про стягнення компенсації за порушення майнових авторських прав. Підставою для звернення до суду було розміщення на сайті відповідача в мережі Інтернет матеріалу, який був опублікований у газеті позивача. Майнові авторські права на цей матеріал були передані редакції газети автором надрукованої статті Тихим на підставі авторського договору. У зв'язку з цим позивач вважає свої авторські права порушеними і вимагає від ТОВ "Інформ" компенсації у розмірі 10000 грн.

Відповідач проти позову заперечував, мотивуючи тим, що розміщення матеріалу на сайті у системі мережі Інтернет не є використанням твору, оскільки він не належить ні до відтворення, ні до показу, ні до сповіщення, через це не потребує дозволу особи, яка має на нього авторське право.

Чи має редакція авторські права на опубліковану статтю? Чи вірні доводи відповідача? Вирішіть справу.

5. Лавренко у березні 2004 р. звернулася до місцевого суду з позовом до рекламно-інформаційної компанії "Одекс". За матеріалами справи Лавренко працювала у цій компанії головним редактором і директором проекту по випуску довідника "Будівельні компанії Києва". Довідник був виданий "Одекс" двічі: один раз за часи роботи Лавренко в компанії - у квітні 1999 р., а вдруге - після її звільнення - у січні 2004 р. Позивачка вважає, що саме вона є автором довідника, оскільки вона збирала, обробляла матеріали, покладені в його основу, створила назву та інші складові довідника. Крім того, ця робота не входила до її службових обов'язків як головного редактора і директора проекту. За трудовим договором вона зобов'язана була організовувати роботу творчого колективу та видавничого процесу. Після звільнення Лавренко зареєструвала свої авторські права у Державному департаменті інтелектуальної власності і отримала свідоцтво. На підставі цього позивачка вимагала: визнати за нею авторські права на довідник; визнати використання її твору у 2004 р. без її згоди незаконним; сплатити авторську винагороду за використання довідника в обох виданнях - 1999 р. і 2004 р. відшкодувати моральну шкоду. Відповідач, не погоджуючись із доводами позивачки, зазначив, що, по-перше, із Лавренко не було укладено авторську угоду, в якій би визначалась авторська винагорода, по-друге, позивачка отримувала заробітну плату, а створення довідника було головною умовою прийняття її на роботу.

Чи правомірні вимоги позивачки? Вирішіть справу.

Заняття 3. ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Вирішити завдання

1. Інженер К. прочитав в Офіційному бюлетені "Промислова власність" інформацію про виданий патент України на винахід – пристрій для одержання яблучного соку. На основі цього він вирішив виготовити такий пристрій для себе з тим, щоб в домашніх умовах одержувати яблучний сік з вирощених на дачній ділянці яблук. Попередньо К. звернувся до свого знайомого юриста із запитанням, чи не буде порушенням прав, що впливають з патенту, виготовлення ним запатентованого пристрою для використання його в особистих (домашніх) цілях. Яку відповідь дали б Ви на поставлене запитання?
2. ПрАТ "Металург" одержало патент на винахід – спосіб виплавки чавуну. Через 2 роки керівництву ЗАТ стало відомо, що ТОВ "Тернопільметал" застосовує в своєму виробничому процесі спосіб виплавки чавуну, який охороняється одержаним ПрАТ патентом. ПрАТ звернулось в господарський суд з позовом до ТОВ про припинення неправомірного використання винаходу. ТОВ проти пред'явленого позову заперечувало, посилаючись на те, що на дату подачі заявки ПрАТ даний спосіб виплавки чавуну вже був винайдений працівниками ТОВ і зберігався в якості конфіденційної інформації. Відповідно, ТОВ має право використовувати даний спосіб в подальшому на основі права попереднього користувача. Вирішіть спір.
3. Винахідник С. створив винахід і розкрив його сутність у статті, опублікованій в канадському науковому журналі. Номер журналу, в якому опублікована стаття С., підписано до друку 05.04.2015 р. Разом з тим С. 20.05.2016 р. подав заявку для одержання патенту на цей винахід. Чи відповідає заявлений винахід умові новизни?
4. ТОВ "Тріумф" звернулось в господарський суд з позовом до ПП "Орбіта" про припинення неправомірного використання винаходу та відшкодування завданих збитків. В процесі розгляду справи з'ясувалось, що формула винаходу, на який ТОВ одержало патент, складається з 1 незалежного і 3 залежних пунктів. ПП використало всі ознаки, вказані в незалежному пункті формули винаходу, і деякі ознаки, вказані в залежних пунктах. Чи мало місце порушення прав ТОВ на запатентований ним винахід?

Заняття 4. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Вирішити завдання

1. У лютому 2016 року на ринку з'явилась продукція ТОВ "Костя і К", яке під час продажу риби використовувало комерційне найменування "Рибацькі сіті". На вимогу Н. припинити використання належного йому комерційного найменування ТОВ "Костя і К" відповіло відмовою, заявивши, що його претензія необґрунтована. Чи передається виключне право на комерційне найменування при переході підприємства до іншої юридичної особи? Чи перейшло це право до Н.? У якому випадку припиняється виключне право на комерційне найменування? Відповідь обґрунтуйте. Чи правомірною вимога Н. до ТОВ "Костя і К" припинити використання комерційного найменування "Рибацькі сіті?"
2. Українське підприємство випустило на ринок України в листопаді 2016 р. радіоприймач нового покоління під назвою "Піонер". Заявка на знак для товарів і послуг була подана відповідно до діючого законодавства в грудні 2016 р. за класом "радіотовари". Знак являв собою комбіноване зображення з домінуючим елементом, у якості якого було використано словесне позначення "Піонер", виконане оригінальним шрифтом у кирилиці. Підприємство мало намір експортувати виріб у країни Східної Європи і готувалося подати заявку на міжнародну реєстрацію згідно Мадридської угоди. Через півроку після появи на ринку нового виробу і проведення великої рекламної компанії, директор підприємства одержав від японської фірми "Пайоніер Кабусікі Канта" листа, у якому пропонувалося припинити продаж і рекламу радіоприймача "Піонер", тому що фірма являється власником діючої в Україні із січня 2016 р. міжнародної реєстрації на знак "Ріоппіег" для радіотоварів. У листі також повідомлялося, що виріб українського підприємства порушує в Україні патентні права фірми. У випадку продовження випуску радіоприймача "Піонер" фірма подасть позов до суду про порушення своїх прав і відшкодування заподіяного збитку, який, на припущення фірми складає 1 млн. дол. Питання: Дайте розгорнуту правову характеристику. Правомірність претензій японської фірми. Які дії повинно було б виконати українське підприємство, до початку розробки виробу і випуску його на ринок? Можливі дії українського підприємства. Які наслідки порушення прав фірми?

Заняття 5. НЕТРАДИЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Практичне завдання:

1. Підготуйте пакет документів для визначення обсягу та видів інформації на підприємстві ТОВ «Північний напрямок» які відносяться до конфіденційної інформації та комерційної таємниці.

Заняття 6. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІТ ПРАВА

1. Підготуйте есе на тему: «Місце та роль ІТ права в сучасній системі права України» (30 хв)
2. Ділова гра «Дебати»: Аудиторія поділяється на 2 групи. Завдання першої групи довести що галузі ІТ права не існує, натомість є окремі правові інститути Інформаційного права, Цивільного права, тощо. Завдання 2 групи довести, що ІТ право є окремою галуззю системи права України. (Оцінюється ґрунтовність аргументації кожного учасника)

Заняття 7. ЕЛЕКТРОННІ ДОКУМЕНТИ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ

Дайте відповідь на питання:

1. Поняття, зміст та форма електронного документу.
2. Які вимоги до електронного документа ви знаєте?
3. Які існують законодавчо встановлені обмеження щодо обігу електронних документів?
4. Поняття та зміст електронного локументообігу.
5. Вимоги до електронного документообігу.
6. Правові засади захисту інформацію в електронному документобігу.
7. Правове регулювання застосування в Україні хмарних технологій.
8. Електронні документи як засоби доказування в цивільних, адміністративних, господарських та кримінальних справах.
9. Поняття та правова природа електронного цифрового підпису.
10. Електронний суд в Україні.

Заняття 8. ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ

Дайте відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте сучасний стан правового регулювання електронної комерції в Україні.
2. Визначте особливості захисту прав споживачів в мережі Інтернет.
3. Які існують вимоги до реклами в мережі Інтернет.

4. Охарактеризуйте особливості та порядок укладання договорів в мережі Інтернет.

Практичне завдання:

1. Підготувати проект договору купівлі-продажу товару в електронному магазині.

Заняття 9. ОХОРОНА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Практичне завдання:

1. Розробити проект договору створення комп'ютерної програми на замовлення.
2. Розробити проект ліцензійної угоди для використання комп'ютерної програми.
3. ТОВ «КАПІТОШКА-М», яке є власником знаку на товари та послуги «КАРІТОШКА» з 2010 року, в травні 2020 року вирішило створити сайт в інтернеті з продажу продукції яке виробляє. Втім доменне ім'я «karitoshka.ua» вже було зайняте фірмою конкурентом, яка зареєструвала доменне ім'я в 2019 році. Проаналізуйте ситуацію та запропонуйте алгоритм захисту прав ТОВ «КАПІТОШКА-М»

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ):

1. Право на свободу творчості.
2. Поняття інтелектуальної власності, інтелектуального права.
3. Теорії інтелектуального права.
4. Місце інтелектуального права у системі права України. Інтелектуальне право України як галузь законодавства.
5. Основні інститути інтелектуального права.
6. Форми правового регулювання інтелектуальних відносин. Загальні засади та особливості правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності.
7. Міжнародно-правові акти у системі інтелектуального права України.
8. Законодавство як базовий регулятор інтелектуальних відносин.
9. Договір як регулятор інтелектуальних відносин.
10. Роль та значення судової практики у регулюванні інтелектуальних відносин.
11. Поняття, ознаки, види інтелектуальних правовідносин.
12. Державна система правової охорони інтелектуальної власності.
13. Поняття та правова природа авторського права.
14. Суб'єкти авторського права. Загальна характеристика.
15. Фізична особа як первинний суб'єкт, якому належить авторське право.
16. Презумпція авторства.
17. Співавторство: поняття та види.
18. правонаступники, перекладачі та автори інших похідних творів як суб'єкти авторського права.
19. Об'єкти авторського права: ознаки, види.
20. Твори, які не є об'єктами авторського права.
21. Виникнення та здійснення авторського права.
22. Особисті немайнові права автора твору.
23. Майнові права автора твору. Форми використання твору.
24. Підстави та порядок вільного використання творів.
25. Право слідування в авторському праві.
26. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Перехід творів у суспільне надбання.
27. Авторське право на службовий твір.
28. Авторське право на аудіовізуальний твір.
29. Авторське право на комп'ютерні програми.
30. Авторське право на компіляції даних (бази даних).

31. Авторське право на збірники та інші складені твори.
32. Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав.
33. Поняття та сутність суміжних прав.
34. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав.
35. Зміст та порядок здійснення суміжних прав на виконання.
36. Зміст та порядок здійснення суміжних прав на фонограму.
37. Зміст та порядок здійснення суміжних прав на відеограму.
38. Зміст та порядок здійснення суміжних прав на програми організацій мовлення.
39. Обмеження майнових прав виконавців, виробників фонограм, відеограм і організацій мовлення.
40. Винахід як об'єкт інтелектуального права. Умови надання правової охорони винаходу.
41. Корисна модель як об'єкт інтелектуального права. Умови надання правової охорони корисній моделі.
42. Промисловий зразок як об'єкт інтелектуального права. Умови надання правової охорони.
43. Патент: поняття, правова природа та види. Право на одержання патенту.
44. Порядок одержання патенту на винахід, корисну модель. Міжнародна заявка та пріоритет.
45. Порядок одержання патенту на промисловий зразок.
46. Експертизи заявки на винахід, корисну модель. Реєстрація і видача патенту.
47. Особливості правової охорони секретного винаходу (корисної моделі).
48. Особливості правової охорони службового винаходу (корисної моделі).
49. Права власника патенту на винахід, корисну модель.
50. Права власника патенту на промисловий зразок.
51. Дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту на винахід (корисну модель), промисловий зразок.
52. Припинення дії патенту та визнання його недійсним.
53. Примусові ліцензії на винахід (корисну модель), промисловий зразок.
54. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг: загальна характеристика. Відмінність від об'єктів патентного права.
55. Поняття, ознаки та види торговельних марок.
56. Функції торговельних марок.
57. Умови надання правової охорони торговельним маркам.
58. Порядок оформлення прав на торговельну марку.

59. Права та обов'язки власника свідоцтва на торговельну марку.
60. Припинення дії свідоцтва на торговельну марку; визнання свідоцтва недійсним..
61. Поняття, структура та вимоги до комерційного найменування.
62. Співвідношення з найменуванням юридичної особи.
63. Суб'єкти права на комерційне (фірмове) найменування.
64. Виникнення права на комерційне (фірмове) найменування, зміст прав
65. Загальна характеристика зазначення походження товарів.
66. Умови та порядок надання правової охорони зазначенню походження Товару.
67. Право на реєстрацію зазначення походження товару; порядок подання заявки на реєстрацію.
68. Права, що впливають із реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на його використання.
69. Порядок припинення правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання цього зазначення.
70. Наукове відкриття як об'єкт правової охорони.
71. Охорона прав на компонування напівпровідникових виробів.
72. Комерційна таємниця та ноу-хау як об'єкти інтелектуального права.
73. Раціоналізаторська пропозиція як об'єкт інтелектуального права.
74. Охорона прав інтелектуальної власності на сорти рослин: загальні положення про охорону прав на сорти рослин.
75. Порядок набуття прав інтелектуальної власності на сорт рослин.
76. Види та зміст прав інтелектуальної власності на сорти рослин.
77. Охорона прав інтелектуальної власності на породи тварин.
78. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності у системі договірному права України.
79. Ліцензійний договір. Порядок укладення, форма, зміст, сторони.
80. Ліцензія на використання об'єктів інтелектуального права: поняття, види.
81. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
82. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
83. Договір про передання ноу-хау.
84. Договір комерційної концесії.
85. Договір застави майнових прав інтелектуальної власності.

86. Договір про передання майнових прав інтелектуальної власності як внеску у статутний капітал господарського товариства.
87. Авторські договори: поняття, види, характеристика.
88. Загальна характеристика способів захисту прав інтелектуальної власності.
89. Захист авторських та суміжних прав.
90. 88. Захист прав інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, топографії (компонування) інтегральних мікросхем.
91. Захист прав інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг.
92. Захист прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.
93. Захист прав інтелектуальної власності на зазначення походження товарів.
94. Захист прав інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
95. Процесуальні особливості розгляду справ щодо захисту прав інтелектуальної власності.
96. Позасудовий порядок захисту прав інтелектуальної власності.
97. Поняття та загальна характеристика ІТ права.
98. Електронні документи та електронний документообіг.
99. Електронний цифровий підпис.
100. Правове регулювання електронної комерції.
101. Комп'ютерна програма як об'єкт правової охорони.
102. Захист авторських та суміжних прав в Інтернет.
103. Договори в цифровому середовищі.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. Київ: Національна академія управління, 2014. с. 278
2. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: Підручник. Київ: Знання, 2006. 431 с.
3. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: НТУУ «КПІ», 2013. 237с.
4. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
5. Лазебний В. С., Розорінов Г. М., Толюпа С. В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. Київ: Видавництво «Ліра-К», 2011. 160 с.
6. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч.закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. с. 344.
7. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 270 с.
8. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. Вид. 2, змін. і доп. Київ: НУБіП України, 2016. 355 с.
9. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник. Львів: Галицький друкар, 2015. с 233-234
10. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.
11. ІТ ПРАВО / За заг. ред. Яворської О.С. Львів: Видавництво «Левада», 2017. 470 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.
4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.
5. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.
6. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1981 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134.
7. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (вчинено в Римі 26 жовтня 1961 року) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
8. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Розділ VII. Договори у сфері інтелектуальної власності URL: <http://kmu.gov.ua>

10. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності(ТРИПС) від 15 квітня 1994 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
11. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.
12. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.
13. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. *ВВР України*. 1994. № 13. Ст. 64.
14. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. *ВВР України*. 1994. № 7. Ст.32.
15. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. *ВВР України*. 1994. № 7. Ст. 34.
16. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року. *ВВР України*. 1994. № 7. Ст. 36.
17. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року. *ВВР України*. 1999. № 32. Ст.267.
18. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року. *ВВР України*. 1993. № 21. Ст. 218.
19. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15 грудня 1993 року. *ВВР України*. 1994. № 2. Ст. 7.
20. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року. *ВВР України*. 1996. № 36. Ст. 164.
21. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23 березня 2000 року. *ВВР України*. 2000. № 24. Ст. 183.

Періодичні видання:

1. Вісник національної асоціації адвокатів України <https://unba.org.ua/activity/category/42-visnyky.html>
2. Юридична практика <https://pravo.ua/>

Інформаційні ресурси:

3. <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
4. <http://www.president.gov.ua> – представництво Президента України
5. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
6. <https://mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України
7. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
9. <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
10. <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
11. <http://irbis-nbuv.gov.ua> – сайт Національної юридичної бібліотеки України
12. <http://ru.wikipedia.org/wiki> – Сайт вільної енциклопедії Вікіпедія
13. <https://eu-ua.org/yevrointehratsiia/osvita> – Освіта. Сайт «Євроінтеграційний портал»
14. <https://info.edbo.gov.ua/registry/> – Єдина державна електронна база з питань освіти
15. <https://www.ligazakon.ua/ua/> – Інформаційно-правова система Ліга Закон
16. <https://reestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень
17. <https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2> – бази даних та інформаційно-довідкові системи Укрпатент.

Методичне видання

ЧЕРНАДЧУК Олександр Вікторович

**ОСНОВИ ІТ ПРАВА ТА ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до вивчення дисципліни та організації
самостійної роботи**

Відповідальний за випуск *О.Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка *В.А. Замошнікова*

Підп. 22.10.2021.

Формат 60×84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,4.
Ум. фарб.-відб. 1,4. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 50 пр. Вид. №40.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
Серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.